

uur 's avonds wilde hij uitsluitel hebben. 'Wij zijn toen', aldus Hirschfeld, 'kwart voor acht naar hem toe gegaan en hebben hem meegedeeld dat wij bereid waren, onze functie te blijven vervullen, mits wij dat konden blijven doen in het belang van het Nederlandse volk.'¹ Toen Spitzen na afloop van die bespreking met Trip, negentien jaar ouder dan hij, over het Voorhout liep, zei deze: 'Jongeman, wij moeten oppassen, want wij hebben een eerste stap op een hellend vlak gezet . . . Wij kunnen alleen een absolute maatstaf vinden in onze eigen eer en geweten als Nederlanders.'² Trips bezorgdheid werd intussen bepaald niet door al zijn ambtgenoten gedeeld. De secretaris-generaal van justitie, Tenkink, zag, zo zei hij nog diezelfde dag tegen zijn vijf procureurs-generaal, 'in de komst van de Rijkscommissaris dit voordeel, dat er thans een centraal Duits gezag is, hetgeen aan de eenheid in de bestuursmaatregelen hier te lande zal ten goede komen'; Tenkink gaf opdracht 'om zo streng mogelijk tegen onruststokers op te treden.'³ Tegelijk oefende hij, eveneens op die 29ste mei, sterke druk op de Hoge Raad uit opdat dit college geen bezwaar zou maken tegen het feit dat de vonnissen voortaan 'in naam van het recht' geveld zouden worden; opgelucht was hij toen de Hoge Raad zich hierbij neerlegde.⁴

Niet minder opgelucht was Seyss-Inquart: nu de secretarissen-generaal, in tegenstelling tot wat hij een ogenblik gevreesd had, hun functie niet neergelegd hadden, was, schreef hij aan de *Reichskanzlei*, 'die Möglichkeit gegeben, den vorhandenen Apparat nach und nach in die Hand zu bekommen.'⁵

★

De opdracht die hij van Hitler gekregen had, werd door Seyss-Inquart zowel in zijn 'Oproep aan het Nederlandse volk', die op de dag van zijn installatie in de bladen verscheen, als in zijn installatie-toespraak⁶ verzwegen. Voorzichtig aangeduid werd zij wèl. 'Het Nederlandse volk zal', aldus de laatste zin van de 'Oproep', 'door de vervulling van de taak die uit het gemeenschappelijk lot voortvloeit, in staat zijn, zijn land en zijn vrijheid voor de

¹ Getuige H. M. Hirschfeld, a.v., p. 496. ² Getuige D. G. W. Spitzen, a.v., p. 544. ³ Dep. van justitie, vergad. met de procureurs-generaal (voortaan af te korten tot: Vergad. p.g.): Notulen, 29 mei 1940, p. 2, 5. ⁴ Getuige J. C. Tenkink, *Enq.*, dl. VII c, p. 585. ⁵ Brief, 31 mei 1940, van Seyss-Inquart aan de *Chef der Reichskanzlei*, Lammers (Doc I-1564, a-2). ⁶ Tekst in de dagbladen van 29 of 30 mei 1940, Duitse tekst in A. Seyss-Inquart: *Vier Jahre in den Niederlanden. Gesammelte Reden* (1944), p. 7-12.